

Helsingin Urkukesän konsertti

MA 5.8.2024 KLO 19
Kallion kirkko

ANNA-MARIA
LEHTOAHO
urut | organ

KÄSIOHJELMA | PROGRAMME

2024

OHJELMA | PROGRAM

JOHANN SEBASTIAN BACH Triosonate Nr. 4 e-Moll für Orgel BWV 528
(1685–1750)

1. Adagio – Vivace
2. Andante
3. Un poco Allegro

CLAUDE DEBUSSY Suite Bergamasque L.75 (sov. | arr. A-M Lehtoaho)
(1862–1919)

2. Menuet
3. Clair de lune
4. Passepied

MAURICE DURUFLÉ Suite opus 5
(1902–1986)

1. Prélude
2. Sicilienne
3. Toccata

Anna-Maria Lehtoaho, urut | organ

KONSERTTI | CONCERT MA 5.8.2024 klo 19 | MON. AUGUST 5th AT 7^{PM}.

BACHIN TRIOSONAATIT SOIVAT Anna-Maria Lehtoahon lapsuuden kodissa yhdellä ensimmäisistä cd-levyistä. Triosonaattien rytmisyys, iloisuus ja toisaalta syvä melankolisuus tallentui tulevan urkurin mielenmaisemaan.

Bach sävelsi kuusi triosonaattia oppimateriaaliksi vanhimmalle pojalleen **Wilhelm Friedemannille**, joka opiskeli tullakseen suureksi urkuriksi. Pojasta tulikin -kenties osaksi näiden teosten myötä?- ennen pitkää varsin taitava urkuri. Triosonaatit rakentuvat kolmelle itsenäiselle instrumentille (äänelle), jotka risteävät ja vuoropuhelevat keskenään. Saattaakseen jokaisen äänen kyllin itsenäiseksi, urkurin on huomioitava usein kolmea samanaikaisesti eri tavoin käyttäytyvää ääntä kutakin erikseen.

Teoksissa Bach kierrätti ja uusiokäytti varhaisempia teoksiaan, mutta kirjoitti myös kokonaan uusia osia tätä kokoelmaa varten. Kuitenkin vain kuudes sonaatti on kokonaisuudessaan kokoelmaa varten uutena sävelletty. *E-mollisonaatin* ensimmäinen osa on transkriptio kantaatin *Die Himmel erzählen die Ehre Gottes (BWV 76)* toisen osan sinfoniasta ja kirjoitettu siinä oboe d'amorelle, viola da gamballe ja continuolle.

Pianoteosten sovittamisessa uruille pianosoinnin kaltaisia herkkyystasoja uruista on turha etsiä, mutta urkujen erilaisten sointivärien yhteensovittaminen on kuin teoksen maalaamista pyrkien ilmeikkyyden ohella kokonaisuuden yhdenmukaisuuteen. **Debussy** aloitti 4-osaisen *Bergamasque-pianosarjan* kirjoittamisen jo opiskelijana 1890, mutta viimeisteli sen vasta 1905, jolloin teos julkaistiin. Sen tunnetuin osa, lempeä *Clair de Lune ("Kuutamo")*, tarjoaa upean kontrastin sitä ympäröiville kevyille tansseille, *Menuetille*, ja alkujaan brittiläiselle *Passepedille*.

Suite (suom. Sarja) op. 5 syntyi **Duruflén** suunnitellessa urkusarjaa gregoriaanisiin "*Missa pro defunctis*" -melodioihin ("*Kuolinmessu*") ja se julkaistiin 1934. Sarjan ensimmäinen osa, *Prélude*, on melankolinen ja painostava ja se rakentuu jännitteelle, joka kasvaa pääteeman toistuessa kolme kertaa äänenvoimakkuuden samalla kasvaessa. Kulminaatiopisteensä saavutettuaan jännite kääntyy laskuun. Jännityksen purkau-

tumista seuraa resitatiivi, jossa käsitellään teeman ensimmäisistä sävelistä otettua aihetta. Loppu kertoo alun synkeää tunnelmaa. Rondonuotoinen *Sicilienne* on intiimi ja herkkä osa. Se muodostuu toistuvasta lyyrisestä pääteemasta ja kahdesta välijaksosta. Osa on täynnä mielenkiintoisia sointivärejä ja sävyjä. Duruflé sävelsi osan myös pienelle orkesterille, mutta ei sallinut teosta julkaistavan. Virtuosisessa *Toccatassa* on kaksi pääteemaa: ensimmäinen, vahva ja sankarillinen, esitellään lyhyen johdannon jälkeen jalkiossa. Toinen on pehmeämpi ja esitellään keskijaksossa. *Toccat*a, monien muiden teosten lailla kohtasi säveltäjänsä valtavan kriittisyyden. Duruflé arvosteli *toccatan* ensimmäistä teemaa ja sanoi teemasta johtuvan sen, ettei sille rakentuva koko osa voi kehittyä. Hän myös kieltäytyi soittamasta teosta nauhalle, jota hän vaimonsa kanssa teki, ja ilmaisi näin tyytymättömyytensä osaan. Myöhemmin hän korjaili osaa ja mm. kirjoitti sille täysin uuden lopun.

Duruflé sävelsi koko elämänsä ajan, ennen kaikkea vokaali- ja urkumusiikkia, mutta julkaisi teoksistaan vain pienen osan. Duruflé toimi urkurina Pariisin St. Étienne-du-Mont -kirkossa.

BACH'S TRIO SONATAS WERE PLAYED in **Anna-Maria Lehtoaho's** childhood home on one of the first CDs. The rhythmic, joyful, and deeply melancholic nature of the trio sonatas imprinted on the future organist's mental landscape. Bach composed six trio sonatas as educational material for his eldest son **Wilhelm Friedemann**, who was studying to become a great organist. The son indeed became quite a skilled organist, possibly partly due to these works. The trio sonatas are constructed for three independent instruments (voices) that intersect and converse with each other. To ensure each voice is sufficiently independent, the organist must often consider three differently behaving voices simultaneously.

In these works, Bach recycled and reused earlier compositions but also wrote entirely new parts for this collection. However, only *the sixth sonata* was entirely newly composed for the collection. The first movement of the *E minor sonata* is a transcription of the symphony from the second part of the

cantata "Die Himmel erzählen die Ehre Gottes" (BWV 76), originally written for oboe d'amore, viola da gamba, and continuo.

When adapting piano works for the organ, it is futile to seek the sensitivity levels akin to piano tones from an organ. However, the harmonizing of the different tone colors of the organ is like painting a piece, aiming for expressiveness alongside uniformity of the whole. **Debussy** began writing the four-part *Bergamasque piano suite* as a student in 1890 but completed it only in 1905 when it was published. Its most famous part, the gentle "Clair de Lune" (Moonlight), offers a stunning contrast to the light dances surrounding it, *the Minuet*, and the originally British *Passepied*.

The Suite op. 5 was born as **Durufié** planned an organ suite based on Gregorian "Missa pro defunctis" melodies (*Requiem Mass*), and it was published in 1934. The first part of the suite, "Prélude," is melancholic and oppressive, building tension that grows as the main theme is repeated three times with increasing volume. After reaching its climax, the tension subsides. The release of tension is followed by a recitative that deals with a theme derived from the first notes of the main theme. The ending repeats the gloomy atmosphere of the beginning. The rondo-form "Sicilienne" is an intimate and delicate part, consisting of a recurring lyrical main theme and two interludes. The piece is full of interesting tone colors and shades. Durufié also composed a version of the piece for a small orchestra but did not allow it to be published. The virtuosic "Toccata" has two main themes: the first, strong and heroic, is introduced in the pedals after a short introduction. The second is softer and is introduced in the middle section. Like many other works, *the toccata* faced its composer's immense criticism. Durufié criticized the first theme, saying that because of it, the entire section built around it could not develop. He also refused to play the piece on the recording he made with his wife, expressing his dissatisfaction with the section. Later, he revised the part, including writing a completely new ending for it.

Durufié composed throughout his life, primarily vocal and organ music, but published only a small portion of his works. Durufié served as an organist at the St. Étienne-du-Mont church in Paris.

Urkuri **ANNA-MARIA LEHTOAHO** omaksui urkujensoiton oppeja Sibelius-Akatemian Kirkkomusiikin- ja Esittävän säveltaiteen osastoilla sekä Wienin musiikkikorkeakoulusta. Opettajina hänellä olivat mm. Peter Peitsalo, Markku Mäkinen ja Martin Haselböck. Musiikin ohella luonnolla on iso merkitys ja rooli Lehtoahon elämässä. Lehtoaho toimii kanttorin virassa Hämeenlinna-Vanajan seurakunnassa tehden virkaa tällä hetkellä osa-aikaisena ja toimien osa-aikaisesti myös erä- ja luonto-oppaan tehtävissä. Osaamisalueet täydentävät ja keventävät toinen toistaan. Lehtoaholla on veljensä Miikka Lehtoahon kanssa piano-urku -duo. Ohjelmistossa heillä on ollut klassisia pianokonserttoja, Bachia, sekä eritoten parin viime vuoden aikana Miikkan sävellyksiä. Duo on äänittänyt albumin Yrttitarha, joka on löydettävissä yleisimmistä suoratoistopalveluista.

Organist **ANNA-MARIA LEHTOAHO** received her organ playing education at the Church Music and Performing Arts departments of the Sibelius Academy and the Vienna University of Music. Her teachers included Peter Peitsalo, Markku Mäkinen, and Martin Haselböck. Besides music, nature has a significant role in Lehtoaho's life. She serves as a cantor in the Hämeenlinna-Vanaja parish, currently working part-time and also working part-time as a wilderness and nature guide. Her skill sets complement and lighten each other. Lehtoaho, along with her brother Miikka Lehtoaho, has a piano-organ duo. Their repertoire has included classical piano concertos, Bach, and particularly in the last couple of years, Miikka's compositions. The duo has recorded an album "Yrttitarha" (Herb Garden), which can be found on the most common streaming services.

SEURAAVAT KONSERTIT

Next concerts

KE 7.8.2024 KLO 19

Suomenlinnan kirkko

Julia Tamminen
urut | organ

WED. AUGUST 7TH AT 7 P.M.

Suomenlinna Church

TO 8.8.2024 KLO 12

Kallion kirkko

Satu Ranta
urut | organ

THU. AUGUST 8TH AT NOON

Kallio Church

"Helsingin Urkukesän päiväkonsertti | Short Organ Recital"

SU 11.8.2024 KLO 19

Tuomiokirkko

Irina Vavilova
urut | organ

SUN. AUGUST 11TH AT 7 P.M.

The Cathedral

MA 12.8.2024 KLO 19

Kallion kirkko

Francesco Di Lernia
urut | organ

MON. AUGUST 12TH AT 7 P.M.

Kallio Church

*"Pöytä on
katettu!
Tervetuloa!"*

HELSINKI ORGAN SUMMER HELSINGFORS ORGELSSOMMAR ОРГАННОЕ ЛЕТО В ХЕЛЬСИНКИ WWW.URK

INFO

Helsingin Urkukesä on vuosittain kesä-elokuussa järjestettävä, erityisesti urkumusiikkiin keskittyvä kansainvälinen festivaali. Erilaisia konsertteja järjestetään yli 100 kpl. Festivaali järjestetään yhteistyössä Helsingin Seurakuntayhtymän sekä Tuomiokirkko-, Kallion- ja Johannes Församling -seurakuntien kanssa.

urkukesä.fi

